

ביאור בדרך אפשר

1 וְעוֹד צָרִיף לְהִבִּין⁷, דְּמַלְשׁוֹן הַפְּסוּק מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם,
 2 מִשְׁמַע שְׁנַעֲשֶׂה גַם לְמֹשֶׁה שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר, שֶׁהָיָה הַדְּבָרִים
 3 אֲמֹרִים בְּהַמְשָׁךְ לְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּעַבְדֵי פְרַעֲה קוֹדֵם לָכֵן, וְאִם כֵּן כִּשְׁם שֶׁשֵּׁם
 4 הָיָה נִס כִּךְ גַּם הַעוֹבְדָה שֶׁמֹּשֶׁה יָכוֹל לְדַבֵּר לְמֵרוֹת הַיּוֹתוֹ "כִּכְד פֶּה" הָיָה נִס
 5 שְׁקוּדֵם לָכֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר וּכְעַת
 6 כֵּן הַצְּלִיחַ לְדַבֵּר וּבְאֵמֶת מְצִינֵנו
 7 שְׁגַם לְאַחֲרֵי־כֵן בְּהַמְשָׁךְ הַפְּרִשָׁה
 8 אָמַר מֹשֶׁה וְאֲנִי עָרַל
 9 שְׁפָתַיִם⁸, וְכֵן אֵימָא מוֹכַא
 10 בְּמִדְרָשׁ⁹ עַל הַפְּסוּק¹⁰ אֵלֶּה
 11 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה,
 12 מִנֵּינָן לוֹ דִּיבּוּר לְמֹשֶׁה, וְהֵלֵא
 13 הָיָה כְּבֹד פֶּה וְכַבֵּד לְשׁוֹן¹¹,
 14 אֵלֶּה שְׁבַמְתָּן תּוֹרָה נְתַרְפָּא
 15 מֹשֶׁה. וְעַל כֵּן כִּיּוֹן שְׁכַעַת, לְפָנֵי
 16 יְצִיאַת מִצְרַיִם, מֹשֶׁה עֲרִיין הָיָה כְּבֹד
 17 פֶּה אֵלֶּה שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ נִס שִׁיּוּכַל לְדַבֵּר אֵל
 18 פְּרַעֲה צָרִיף לֹמַר שְׁאוּפֵן
 19 הִלִּיכְתוּ לְפָרְעָה הָיָה בְּאֶחָד
 20 מִשְׁנֵי פְּנִיִם אֲוֹפְנִים, אִו שֶׁהִנֵּס הָיָה
 21 בְּכַךְ שְׁבִשְׁעָה זֹו שֶׁהָיָה אֲצֵל
 22 פְּרַעֲה דִּבֶּר בְּטוֹב וְנַעֲשֶׂה לוֹ נִס
 23 לְפִי שַׁעַת (אֶף-עַל-פִּי שְׁקוּדֵם
 24 הִלִּיכְתוּ לְפָרְעָה וְגַם אַחֲרֵי-כֵן
 25 הָיָה עָרַל שְׁפָתַיִם), אִו שְׁגַם
 26 בְּשַׁעַת זֹו גּוֹפָא עֲצַמָה שְׁבַח עַמְד
 27 לְפָנֵי פְרַעֲה עֲרִיין הָיָה כְּבֹד פֶּה
 28 וְכַבֵּד לְשׁוֹן, וּמְכַל-מְקוֹם
 29 נִשְׁמַעוּ דְּבָרָיו אֲצֵל פְּרַעֲה.
 30 וְלִב' הָאוֹפְנִים וּמַה שֶׁנִּגּוּעַ לְעֵינֵינוּ
 31 הוּא שְׁבַשְׁנֵי הָאוֹפְנִים הָאֲמֹרִים (א)
 32 שְׁבַעַת שְׁרִיבֵר לְפְרַעֲה נַעֲשֶׂה לוֹ נִס לְפִי
 33 שַׁעַת. (ב) שְׁנוֹתָ כְּבֹד פֶּה וּבְכַל זֹאת
 34 דְּבָרָיו נִשְׁמַעוּ אֲצֵל פְּרַעֲה) הָרִי זֶה
 35 גַּדוֹל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אֵילֵו
 36 נְתַרְפָּא לְגַמְרֵי, כִּי בְצוּרָה הוּוּ יֵשׁ
 37 כַּאֲן חִידוּשׁ מִיּוֹחַד שְׁאֵף שֶׁהָיָה
 38 וְנִשְׂאָר כְּבֹד פֶּה כו', מְכַל-
 39 מְקוֹם הַצְּלִיחַ לְדַבֵּר אֵל פְּרַעֲה
 40 וּדְבָרָיו פְּעִלוּ וְהַשְׁפִּיעוּ. וְצָרִיף
 41 לְהִבִּין, מַהוּ הַטַּעַם שֶׁהוֹצֵרָף לְהָיִיתוֹ גַּדוֹל יוֹתֵר, וְהָרִי
 42 הָיָה יָכוֹל לְהִתְרַפְּאוֹת מִיָּד. ? וְנִמְצָא שֶׁהַשְּׂאֵלָה הָיָה כְּפוּלָה, וּבִאוֹתוֹ

ביאור בדרך אפשר

עניין: למה נעשה נס גדול שחולל שינוי בכל עברי פרעה ולא נס יותר קטן
 של שינוי במשה בלבד, וכן למה נעשה נס גדול שמשח נשאר כבד פה ובכל
 זאת דיבר ופעל ולא התרחש נס יותר קטן (באחד האופנים האמורים לעיל)?
 (ב) והענין הוא, דהנה מה שכתוב בפסוק זה מי שם פה
 לאדם, בלמ"ד קמוצה, ולא
 בלמ"ד בשווא הרי זה כמו אילו
 היה כתוב האדם, בה"א
 הידיעה, כמבאר בתורה
 אור¹² לרבנו חזקן שרומז הביטוי
 "האדם" על האדם הידוע,
 דהינו אדם העליון, כמו
 שכתוב¹³ במרכבה העליונה שראה
 יחזקאל ועל דמות הפסא דמות
 כמראה אדם הרי שהקדוש ברוך
 הוא נקרא "אדם" העליון. אמנם,
 הא גופא זה עצמו, הפסוק האומר
 כלפי הקדוש ברוך הוא "אדם" צריך
 ביאור, הרי אין לו דמות הגוף
 ואין לו גוף כו'¹⁴, ואיך שיק
 לומר עליו כמראה אדם?
 אף הענין הוא, שיש ב' מיני
 המשכות של אור אלוקי בעולם,
 ממלא כל עלמין הארה אלוקית
 מצומצמת בהתאם לכלי הקליטה
 ויכולת התפיסה של כל עולם וכל נברא
 וסובב כל עלמין הארה אלוקית
 לא מוגבלת שלא מתלבשת בעולמות
 ובנבראים אלא 'סובבת' עליהם
 מלמעלה. הנה בחינת סובב כל
 עלמין היא באופן שאין לו
 דמות כי בהיותה הארה לא מוגבלת
 אין לה כל 'ציוור' והגדרה, אמנם
 בחינת ממלא כל עלמין שהיא
 הארה מוגבלת ומצומצמת נקרא
 כמראה אדם¹⁵ והדמיון של אור
 ה"ממלא כל עלמין ל"אדם" הוא כי
 כשם שהחיות שבאדם מחולקת
 לאברים שונים שלכל אחד מהם יש
 פעולה שונה, כך החיות האלוקית
 מבחינת "ממלא כל עלמין" מחולקת
 לאהרות רבות ושונות ומאירה לכל נברא לפי עניינו. וב' ענינים אלו של
 "סובב כל עלמין" ו"ממלא כל עלמין" כמו שהם למעלה אצלו

(8 וארא ו, ל. 9) דב"ר בתחלתו. (10 דברים א, א. 11) שמות ד, י. (12) פרשתנו נב, ב. (13) יחזקאל א, כו. (14) פיוט "ידגל".
 עיקר הג' מ"ג העיקרים בפירושו המשניות להרמב"ם סנהדרין פ' חלק. (15) ראה לקו"ת מטות פא, ג-ד.